

SLOVENSKI

vestnik

GLASILO SLOVENSKE KOROŠKE

V tej številki kmečka priloga

Obvestila

naprednih gospodariev

LETNIK VI

CELOVEC, SOBOTA, 10. XI. 1951

ŠTEV. 79 (448)

Bivši izseljenci obsojajo nacistična izzivanja

Kakor smo v našem listu že poročali, se dogajajo po naših krajih v zadnjem času stvari, o katerih nikakor ne moremo molčati. Bivši nacisti so si že tako daleč opomogli, da spet kujejo načrte, kako bi se ponovno znašali nad svojimi žrtvami iz časov njihovega samovoljnega vladanja. Da so jim v take namene najbolj dobrodošli koroški Slovenci, ni treba posebej poudarjati, ker dejstva govorijo dovolj očitno.

Ko je bila leta 1945 premagana vojaška sila nacističnih nasilnikov, so posamezne občine poslale vidne nacistične funkcionarje in sokrivce nasilstva nad drugorodnimi sodeželanji tudi na nekatera posestva takrat še pregnanih slovenskih družin, da tam delajo do vrnitve pravih lastnikov. Tem ukrepom se je v več primerih pridružila tudi britanska zasedbena sila, ki je večje število nacistov internirala v posebnih taboriščih.

Seveda je trajala ta „kazen“ le kratko časa, ker kaj kmalu je bilo pozabljeno vse, kar so le-ti ljudje zakrivil v komaj preteklih časih tako imenovanega tisočletnega rajha. Niso pa pozabili bivši nacisti, da so morali leta 1945 na „prisilno“ delo, in se čutili užaljene v svoji časti. Star pregovor pravi: Iščite in našli boste in te stare resnice so se spomnili tudi iznajdljivi zavijači paragrafov v neki posvetovalnici VdU-ja na Dunaju. Pri brskanju po starih in novih zakonih so našli neko razsodbo Vrhovnega sodišča in jo tudi znali izkoristiti v svoje namene, da operejo čast znatnemu številu svojega članstva. Pozvali so torej vse bivše nacistične, ki so jih po končani vojni poslali na delo, naj zahtevajo plačilo za opravljeno delo in se pri temu naj sklicujejo na zakonite določbe.

In res se v zadnjem času dogaja, da se bivši nacisti v polni meri poslužujejo te svoje „pravice“, seveda v največ primerih proti svoječasno izseljenim Slovincem. Tako imamo primere, da stoji bivši izseljenec spet kot obtoženec pred sodnikom, za tožitelja pa nastopa tisti, ki je sodeloval pri njegovi nasilni izselitvi. In sodišče? V dosedanjih primerih enostransko zastopa stališče tožitelja — bivšega nacističnega dela.

O tem predrznem izzivanju bivših nacistov in sokrivcev nasilne izselitve je razpravljala tudi odbor Zveze slovenskih izseljencev na svoji zadnji seji. Ugotovili so, da izseljenci nikakor ne morejo trpeti take očitne krivice, ko naj bi svojim preganjalcem plačevali za njihovo zločinsko delovanje še posebno nagrado. Odločno so obsodili oblasti, ki dopustijo taka izzivanja in poslali komisiji koroške deželne vlade za popravo škode slovenskim izseljencem protestno pismo naslednje vsebine:

Zveza slovenskih izseljencev je v svoji vlogi deželne glavarju z dne 26. VII. 1950 ostro protestirala proti sodnijskim obravnavam, s pomočjo katerih svoječasno na posestvih izseljenih koroških Slovincem od nacistov naseljeni uživalci slovenskih posestev zahtevajo vrnitev stvari, ki jih je povrnitvena komisija koroške deželne vlade določila bivšim izseljencem kot

nadomestilo za izgubljeno pobištvo. Opozorila je, da pri tem zavzema avstrijsko sodstvo nerazumljivo stališče, da je koroška deželna vlada svoječasno pri vrnitvi slovenskih izseljencev preokrajala svoja polnomočja.

Kljub odločni zahtevi, da bi deželna vlada preprečila take izzivalne sodnijske obravnave, ki so očitna krivica za bivše izseljence, pa se na stvari ni nič spremenilo. A temu še ne dovolj; v zadnjem času zahtevajo bivši nacisti in sokrivci nasilnega izseljevanja koroških Slovincem na izrecen poziv VdU-ja od bivših izseljencev plačilo za delo, ki so ga leta 1945 po končani vojni na povelje angleške zasedbene sile ali občin morali opravljati na posestvih iz-

seljenih slovenskih družin do njihove vrnitve. Pri tem se sklicujejo na neki odkod vrhovnega sodišča in imamo primere, ko avstrijska sodišča pristransko ugodijo neutemeljenim zahtevam ljudi, ki so povzročili slovenskemu ljudstvu toliko gorja. S tem je nepoboljšljivim elementom uradno odprta pot, da se ponovno znašajo nad svojimi žrtvami.

Zveza slovenskih izseljencev ponovno najostreje protestira proti takim izzivanjem in zahteva, da podvzame povrnitvena komisija koroške deželne vlade proti temu odločne korake. Prizadeti izseljenci bodo v vseh primerih predlagali obvestilo o sporu koroški deželni vladi kot sospornici.

Zasedanje deželnega zbora

Prihodnjo sredo se bo sestal koroški deželni zbor k svojemu 14. zasedanju. Najvažnejše točke dnevnega reda bodo naslednje: Poročilo in predlog deželne vlade o deželnem proračunu za leto 1952. Poročilo odbora za kmetijstvo in gozdarstvo o razdelitvi in uporabi Marshallovih sredstev za pospeševanje kmetijstva ter poročilo o tem, kako so bila ERP-sredstva uporabljena v gozdnem gospodarstvu. Šolski in komunalno-politični odbor bo v soglasju z odborom za kmetijstvo in gozdarstvo poročal ter stvil predlog glede ustanavljanja gorskih kmečkih gospodinjstev šol s poizkusni gospodarstvi, na katerih bi preizkusili uporabo strojev na gorskih kmetijah. Končno bo deželni zbor sklepal o izročitvi OeVP-jevskega deželnega poslanca Tomaža Truppe-ja, katerega izročitev zahteva deželno sodišče v Celovcu, ker je osumljen, da je zagrešil prekršitev deviznega zakona.

Medtem ko je bilo zadnje zasedanje deželnega zbora kljub obširnem dnevnemu redu kratkotrajno in zaspano, obeta prihodnja seja večjo razgibanost. Poleg proračuna bo vsekakor zelo zanimivo in predvsem za naše podeželje podučno poročilo o tem, kako je deželna kmetijska zbornica gospodarila z 27 milijoni šilingov, ki so ji bili iz Marshallovih sredstev poverjeni za dvig kmetijstva na Koroškem. To poročilo je slovenska javnost zahtevala že dolgo in ko so to zahtevo pozneje postavili tudi socialistični poslanci v deželnem zboru, se kmetijska zbornica po dolgem zavlačevanju le ni mogla več izogniti polaganju računov. Javnost bo dobila vsaj nekoliko vpogleda v dosedanje gospodarjenje kmetijske zbornice, naše ljudstvo pa možnost presoje, v kakšni meri ga je upoštevala oziroma — zapostavljala. Za kmečkoborniške volitve bo to poročilo najboljši kažipot.

Temeljno vprašanje Glavne skupščine OZN je mir

Pretekli torek se je v Parizu začelo šesto zasedanje Glavne skupščine Organizacije združenih narodov. Na prvi seji je bil izvoljen za novega predsednika OZN zastopnik Mehike dr. Padilla Nervo, ki je ob tej priložnosti izjavil, da je temeljno vprašanje sedanje Glavne skupščine mir.

Na tej seji je govoril tudi predsednik francoske republike Auriol in predlagal sestanek ministrskih predsednikov veselih.

Letošnja Glavna skupščina ima pred seboj zelo obširen dnevni red, pri katerem pa so nedvomno najbolj važna vprašanja o premirju na Koreji in o splošni razorožitvi med velesilami. Nadalje bodo razpravljali o nadzorstvu nad atomsko energijo, o vprašanju neodvisnosti Koreje, o Achesonovem načrtu za vzdrževanje miru in številnih drugih vprašanj, ki so na dnevnem redu že zdaj, nekaj pa jih bo gotovo predloženih še med zasedanjem.

Ameriški zunanji minister Acheson je v Glavni skupščini govoril o razorožitvenem načrtu zapadnih sil in se nato dotaknil tudi vprašanja Avstrije in Italije, kjer je poudaril, da bi Sovjetska zveza prav v teh vprašanjih lahko doprinesla svoj delež k mednarodnemu sporazumevanju. Prav vprašanje Avstrije daje možnost, da velesile z dejanji dokažejo svojo željo po miru, je dejal Acheson in nadaljeval, da velesile že pet let razpravljajo o vprašanju podpisa avstrijske državne pogodbe. Avstrijskemu narodu smo obljubili neodvisnost — je poudaril —, kljub temu pa ima Avstrija še vedno zasedbo, čeprav že dolgo izpolnjuje vse pogoje za zopetno vzpostavitev njene suverenosti. Tudi tukaj je voditeljji svjetske vlade lahko zavzeli stališče in izpolnili svoje obljube. Zastopnik Sovjetske zveze Višinski je zavrnil razorožitveni načrt zapadnih sil, ker ga smatra za neiskrenega. Zato pa je s svoje stra-

ni predložil podoben mirovni načrt, ki se v ničemer ne razlikuje od dosedanjih. Imel je tudi dolgovezen govor, v katerem je imenoval OZN orodje vojne, pri tem pa očitno pozabil, da se tudi on s svojo delegacijo poslužuje tega orodja.

New York. — Novi davčni zakon, ki je stopil v ZDA 1. novembra t. l. v veljavo, bo zvišal davčne dohodke za približno 5 milijard in 700 milijonov dolarjev.

Atene. — Grški parlament je izrekel zaupnico Plastirasovi vladi. Pred glasovanjem je maršal Papagos izjavil, da odobrava zunanjo politiko vlade, da pa dvomi, da bo vlada lahko rešila današnja najnujnejša grška vprašanja.

V Koreji še vedno pogajanja podkomisije

Pogajanja podkomisije v Pan Mun Jomu, ki pripravljajo dnevni red za dokončne razgovore o premirju v Koreji, se še vedno lovi okoli posameznih točk. V nekaterih vprašanjih so sicer prišli do sporazuma, medtem pa jim dela največje težave vprašanje določitve demarkacijske črte med Severno in Južno Korejo. Zastopniki Kitajcev in Severokorejcev vztrajajo na stališču, da je razmetjev treba izvesti ob 38. vzporedniku, zastopniki Združenih narodov pa zastopajo mnenje, da bi bila za podlago razmetitve bolj pravična sedanja frontna črta.

Ker na podlagi dosedanjih predlogov niso prišli z mrtve točke, je delegacija Združenih narodov na eni izmed zadnjih sej podkomisije ponovno predložila popolnoma nove predloge, ki naj bi omogočili nadaljevanje razgovorov. Zastopniki OZN so predlagali, naj bo osnova za demarkacijsko črto premirja dejanska

Volitve v Kmetijsko zbornico

VOLILNE PRIČE

Po § 45 volilnega reda v Kmetijsko zbornico sme vsaka stranka, ki je vložila pri občinski volilni komisiji svojo kandidatno listo, imenovati za vsako volišče (Wahllokal) po dve volilni priči. Rok za imenovanje volilnih prič poteka v četrtek 15. novembra. Volilne priče mora pismeno imenovati občinski volilni komisiji pooblaščenec stranke, ki je kandidatno listo vložil. Volilna priča je lahko vsaka oseba, vseeno ali ima volilno pravico ali pa je nima. Do imenovanju mora do dneva volitev dobiti vsaka volilna priča od volilne komisije vstopnico, s katero ima na dan volitev dostop v volilni lokal.

Zaupniki in pooblaščenec „Kmečke gospodarske zveze“!

Imenujte pravočasno volilne priče, da si s tem zagotovite nadziranje poteka volitev. Za vsako volilno pričo navedite polni naslov.

Pred imenovanjem ugotovite pri svoji občini, na koliko mestih se bo pri teh volitvah volilo v naši občini. Ker je število volilnih upravičencev manjši kot pri drugih volitvah, bo tudi v občini manj volišč.

Že sedaj se tudi zanimajte, v katerem času bodo po občinah volišča odprta in razglasite to med volivci, da bo šel vsak pravočasno na volišče.

KMEČKA GOSPODARSKA ZVEZA
volilni odbor

Zapadne sile predlagale razorožitev

V sredo so Združene države Amerike, Velika Britanija in Francija pozvale Sovjetsko zvezo k skupni akciji za prenehanje tekmovanja v oboroževanju. Zapadne sile zahtevajo mednarodno ugotovitev zalog orožja, vključno atomskih bomb, nato pa razorožitev pod nadzorstvom. V skupni izjavi pravijo, da bi z razgovori o tem vprašanju lahko takoj začeli, v veljavno pa bi stopili šele po prenehanju sovražnosti v Koreji.

Prezident Truman je v zvezi s to odločitvijo zapadnih sil preko radia pozval Sovjetsko zvezo, naj sprejme podrobne predloge za razorožitev, ključno predloga o prepovedi atomskega orožja.

Grški poslanci na svobodi

Svoječasno so grške oblasti internirale na otokih v Egejskem morju 10 poslancev demokratske leveice. Internirani so nato poslali protest grškemu kralju in voditeljem strank, v katerem so zahtevali svojo izpustitev. Po zadnjih poročilih so oblasti izpustile od teh desetih internirancev 7, ki bodo po sporočilu notranjega ministrstva postali popolnoma svobodni, ko bo volilno sodišče izdalo odločitev o veljavnosti njihove izvolitve.

Kairo. — Medtem ko je egipčanski notranji minister svetoval 30.000 angleškim državljanom, naj zapustijo državo, je nato predstavnik vlade v Kairu izjavil, da bodo odpustili iz državne službe vse uradnike angleške narodnosti.

Damask. — V predmestju Damaska se je prevrnil avtobus. Bilo je 17 mrtvih in 37 ranjenih.

Grosseto. — Nad Toskano je bilo ob Vseh svetih veliko neurje. V Empoliju je strela udarila v poslopje, v katerem je bilo shranjeno seno in poljedelski stroji. Vse je zgorelo. Železniška proga med Rimon in Torinom je bila prekinjena. Toča je pobila v okolici Volterre polja. Zlasti velika škoda je na ojkah.

borbena linija v trenutku sporazuma v prenehanju sovražnosti. Če bodo severni delegati na ta predlog pristali, bi se nehala sedanja brezkončna razpravljanja o poteku demarkacijske črte in konferenca za premirje bi lahko prešla na razpravljanje o ostalih pogojih premirja.

Predlog delegacije OZN obsega naslednje štiri točke: 1. demarkacijska črta demilitariziranega pasu naj poteka v skladu z linijo fronte ob podpisu premirja, pri čemer bi bili mogoči „primerni popravki“; 2. demilitarizirano področje naj bo široko šest kilometrov; 3. podkomisija, ki bi jo sestavljali trije častniki za vsako stranko, ki ugotovila dejansko frontno linijo in določila potek in meje demilitariziranega področja; 4. Sporazum o teh točkah naj se predloži v odobritev glavnim delegatom na plenarni seji.

Pet let obnove koroškega kmetijstva

Črna borza z javnimi sredstvi v Kmetijski zbornici

Izgleda, da so gospodje Kmetijske zbornice želi po svojih Landwirtschaftskammertagih le premalo priznanja za svoje „zasluge“ in „zaslugice“, in da so v čedalje večji zadregi za svoje stolčke. Da bi napeli vse strunice in končno le nekako dopovedali „da so njihove številke in stvari vendar-le edino tiste, ki povedo resnico, so gospodje prezident Gruber in njegovi „sodelavci“ na hitro zavihali svoje rokave, krepko pomohli pero v črnilo ter še enkrat nakopčili vse svoje „zasluge“ na papirju obširne 343 strani obsegajoče knjige „Wiederaufbau der Kärntner Land- und Forstwirtschaft — Bericht der Landwirtschaftskammer für Kärnten über die Jahre 1945—1951“. V tej knjigi so do zadnje pičice našli in ove-kovečili vse, kar mislijo, da bi jim bilo pred volitvami še v korist. Spretno pa so se izognili stvari, ki bi pretežno večino koroških kmetovalcev, predvsem pa tistih po naših krajih, zanimale in ki bi dejansko pokazale kaj so napravili v korist dviga kmetijske proizvodnje in s tem porasta dohodkov koroških kmetovalcev kot celote, kakor tudi doprinosu k čim večji samooskrbi koroškega prebivalstva s kruhom, mesom, maščobami in krmiti.

Kljub temu, da so tudi to knjigo zavili v svojo varljivo meglo in jo natrpali z nepregledno kopico številk in besedi, pa razgrinja poročilo o uporabi denarjev ter dotacij ki so jih prejeli za pomoč kmetijstvu od dežele, države in Marshallova plana, zaveso pred resnico, kako in s kakšno „trgovsko žilico“ so „havževali“ v zadnjih petih letih v Kmetijski zbornici.

Ob obstoječih razmerah na podeželju, ob tako ogromni raznolikosti v gospodarski zmogljivosti posameznih kmetij in v razvitosti kmetijske proizvodnje, kakor je na Koroškem, je bila in je prva naloga in odgovorna dolžnost Kmetijske zbornice, da z vsemi razpoložljivimi sredstvi pomaga dvigniti in pospešiti proizvodnjo v nerazvitih in zaostalih krajih ter da uravnava razmere na trgu s kmetijskimi pridelki. Baš v izpolnjevanju teh dolžnosti je ključ, s katerim bi odpirala zbornica slehernemu kmetovalcu vrata do boljše poplačanega dela, s tem pa do večje gospodarske zmogljivosti za sodobno preureditev gospodarjenja; skratka do trdnosti naših kmetij. Koncem koncev pa je v izpolnjevanju teh dolžnosti tudi začetek uspešne aktivne borbe proti begu s podeželja. Da bi se z učinkovitimi sredstvi in delom za dvig domače kmetijske proizvodnje vidno stabiliziralo tudi prehranjevalno gospodarstvo v deželi ter se približali milijoni, ki gredo po državni blagajni iz narodnega dohodka za uvoz živil v inozemstvo in v nenasično žrelo verige prekupčevalcev, se razume samo po sebi.

Poglejmo enkrat, v koliko so sedanji odgovorni gospodje v Kmetijski zbornici to dolžnost izpolnjevali in kakšne dejanske zaslugе jim lahko pripišemo. Po poročilu o financah zbornice sodeč so imeli v letih 1945—1950 za delo v tej smeri ogromna sredstva v znesku nad 44 1/2 milijona šilingov in 196 uradnikov in nastavlencev na razpolago.

Od denarnih sredstev so po tem poročilu v prejšnjem letu dali

za preiskavo zemlje, pocenjena gnojila in semenje skupno	161.000 S
za novo ureditev hišnih pašnikov, črednikov in pašnih travnikov	65.000 S
za izboljšanje izčrpanih, nedonosnih in zapleveljenih travnikov in pašnikov	9.000 S

za gradnjo gnojišč, gnojilnic, jam in s tem potrebno ureditev hlevov	2.154.659 S
za nakup plemenskih bikov	530.998 S

za praktično šolanje in izobraževanje potom tečajev in go-	
spodarsko-strokov. svetovalcev	1.423.500 S

— skupno torej 9,7% vseh svojih finančnih sredstev. Kam je šel ostali denar?

Zanesljiv odgovor najdemo iz poročila samo v tem, da so za plače, papir in črnilo svojih uradnikov v Kmetijski zbornici potrošili nad 9 1/2 milijona šilingov. Uporaba vseh ostalih denarjev pa ima izredno megleno ozadje. Pravijo da so gradili nove stavbe in mnogo izdali za stroje, melioracije itd., Morda je res, toda — vprašanje je, kdo je imel korist od tega. Nič nimamo proti temu, kar so potrošili za celovško semenarstvo in druge objekte, ki bodo ob ne-pristranskem delu donasili koristi celoti. Zanimajo nas pa ljudje, ki so dobili 20.000 šilingov za nakup piščancev in „malih živali“, ter ime tistega, ki je za zgraditev „moderne kurnice“ potreboval 6.300 šil. Ob zgornjih številkah za dvig proizvodnje je tudi skrajno neodgovorno,

če se razmeče 20.000 šilingov za naravno in racionalno sušenje krme in se pčdari 30.000 šilingov za nakup moknih strojev, ali pa 75.000 šilingov k nakupu ene vzpenjače za spravljanje lesa itd. itd.

Z vso upravičenostjo imenujemo to početje črna borza z javnimi sredstvi, kajti nikdar ni-so javno razglasili, da delijo pomoč tudi v take namene. Izgleda, da je bila večina denarjev uporabljena na tistem za tiste, ki se pripeljejo z avtomobilom v usnjatih površnikih in škornjih pred zbornico ter šušljajo po skritih, za navadnega zemljana gluhih sobanah. Drugače bi tudi ne bilo mogoče, da bi pozabili na naše gorske kraje, ko so razdelili 90.000 šilingov za ureditev zbiralnic mleka in smetane ter planinskih mlekarn in sirarn. Koliko visokih in tihih podpor pa so zakrili pod plaščem izred-

no dvomljivih postavk, razvidimo iz tega, da je šlo 250.000 šil. za „ukrepe k izboljšanju kvalitetne proizvodnje v mlekarstvu“ in poleg že prej navedenega zneska za tečaje, poleg zneskov za vzdrževanje kmetijskih šol in vseh plač funkcionarjem in kmetijskim inžinerjem v zbornici še 800.000 šilingov za „Aufklärungs- und Beratungsdienst“.

Pet let obnove koroškega kmetijstva kaže v zaključni bilanci, da so šli milijoni po vodi, kmetijska proizvodnja pa je ostala tam, kjer je bila, v nemalo primerih pa je še močno padla.

Ko bomo 25. novembra ocenili zaslugе te gospode in volili zastopnike v Kmetijsko in okrajne kmečke zbornice, potem nihče ne bo mogel izbirati drugače, kakor tako, da se bo sedanja gospoda verižnikov občutno zamajala na svojih stolčkih.

Dosledno stališče Egipta

Spor, ki je nastal po odpovedi anglo-egipčanske pogodbe s strani Egipta, se je v glavnem pomiril. Zaenkrat so se z nastalim dejstvom hote ali nehoti sprijaznili tudi Angleži, le vprašanja Sueškega prekopa in bodočnosti Sudana so še vedno na dnevnem redu. Toda Egipt se ne pusti zastrašiti, čeprav se je ameriška vlada odločila, da bo podpirala britansko politiko. Nasprotno, egipčanska vlada prej ko slej odločno brani svoje stališče in je poslala angleški vladi in drugim forumom že neštete resolucije in proteste.

Pred dnevi je izročila britanskemu poslanstvu tudi dve noti, v katerih protestira zaradi oviranja svobodnega gibanja sodnih oblasti in funkcionarjev zdravstvene službe na področju Sueškega prekopa.

Z druge strani je tajnik Arabske lige na tiskovni konferenci izjavil, da se bo Sudanu lahko priznala popolna neodvisnost pod pogojem, da se ohrani združenost obeh dežel pod egipčansko kruno.

Egipčanski zunanji minister je na tiskovni konferenci v Parizu med drugim izjavil: „Nimamo namena predložiti za sedaj anglo-egipčanskega spora Varnostnemu svetu ali skupščini OZN. Vendar pa se naše stališče lahko spremeni glede na razvoj dogodkov.“ Dejal je dalje, da angleško postopanje hujo ogroža mir na izredno kočljivem in važnem področju.

Novi japonsko-ameriški razgovori

Japonska vlada bo prihodnji mesec obnovila v Tokiu razgovore z Johnom Fosterjem Dullesem glede izvajanja nekaterih določil mirovne pogodbe. Po mnenju krogov, ki so blizu japonskemu zunanjemu ministertvu, bo Jošida Dullese „opozoril“ na štiri točke: 1. Kitajska; 2. Reparacije; 3. Suverenost nad otoki na japonskem jugu, zlasti nad otočjem Riukiu; 4. Okinavo in nekatere področnosti izvajanja varnostne pogodbe; 5. Ameriške čete na Japonskem.

Po istih krogih Jošida sicer ve, da ZDA želijo, da bi Japonska podpisala mirovno pogodbo s Čangkajšekovo Kitajsko, vendar pa bo Dullese predložil, da si Japonska sicer želi imeti politične odnose s nacionalistično Kitajsko, da pa želi prav tako vzdrževati trgovske odnose s pekinško vlado; zaradi tega trenutno ne bi rada podpisala mirovne pogodbe niti z

enó niti z drugo kitajsko vlado. Zadnje Jošidove izjave v parlamentu jasno kažejo na rezervirano japonsko stališče glede kitajskega vprašanja. Glede otočja Riukiu, za katero predvideva mirovna pogodba ameriški protektorat, bo Jošida poskusil vse, da bi prepričal Dullese, naj se ZDA tej pravici odpovedo. Tokijska vlada je mnenja, da ZDA ne želijo zares izvrševati mandata, temveč samo ohraniti nekatere važne strateške položaje na tem otočju, zlasti pa letalsko oporišče na Okinavi.

Končno bo Jošida prosil Amerikance, naj zmanjšajo na minimum svojo posadko, ki bo ostala na Japonskem, ko bo začela veljati mirovna pogodba. Japonski ministri predsednik bi rad prepričal Amerikance, da ne smejo dajati Japoncem vtisa, da se okupacija njihove dežele nadaljuje pod drugačnim imenom.

Vlada v Kajru je pripravila tudi poseben zakon, na podlagi katerega bo vsak egipčanski delavec, ki bo delal v britanskih taboriščih na področju prekopa, kriv veleizdaje. Za prekršitev tega zakona so predvideni smrtna kazen, prisilno delo in odvzem državljanstva.

Predvolilna zborovanja Kmečke gospodarske zveze

V soboto, 10. novembra:

ob 19. uri pri Čemernjaku na Pečnici; govornik Peter Kofler in Blaž Singer,
ob 19. uri pri Vavčarju v Štebnju; govornik dr. Franci Zwitter in Janko Ulbing.

V nedeljo, 11. novembra:

PODJUNA:
ob 1/29. uri pri Šerčerju v Šmihelu; govornik Janko Ogris in Tomaž Dumljenik,
ob 11. uri pri Šoštarju v Globasnici; govornik Janko Ogris in Tomaž Dumljenik,
ob 15. uri pri Voglu v Št. Primožu; govornik Janko Ogris in Tomaž Dumljenik.

OKRAJ CELOVEC:
ob 1/211. uri pri Mežnarju v Kotmarji vasi; govornik dr. Franci Zwitter in Koban Tomaž,
ob 15. uri pri Maleju v Zg. Kotu; govornik Blaž Singer in Florijan Lapuš.

OKRAJ BELJAK:
ob 1/29. uri pri „Šimeju“ v Št. Jakobu v Rožu; govornik Mirko Kumer in Janko Janežič,
ob 14. uri pri Pušniku v Ratencah; govornik Reichmann Jaka in Kofler Peter,
ob 14. uri pri Prangarju v Zanotičah; govornik Kumer Mirko in Janez Mertel.

Kmetovalci, pridite v obline številu, da spoznate, kateri bodo vaši resnični zastopniki v okrajni kmečki zbornici in v kmetijski zbornici.

Aretacije na Poljskem ...

Poljski parlament je na svojem zasedanju dne 31. oktobra odzval poslansko nedotakljivost bivšemu ministrskemu podpredsedniku in generalnemu sekretarju poljske KP Vladislavu Gomuljki. Hkrati je bila odvzeta parlamentarna nedotakljivost tudi Marjanu Spychalskemu, bivšemu namestniku ministra za obrambo in članu Politbiroja KP Poljske. Iste usode so postali deležni še štiri nadaljnji poslanci, in sicer: Jan Witaszek, Jan Borovski, Vladislav Kovalik ter Jožef Putek. Proti vsem navedenim pripravljajo velik proces, čigar pričetek pa še ni določen.

Gomuljko dolžijo „posebno nevarnega delovanja v času obnove na Poljskem“. Kakor znano, je bil Gomuljka že kmalu po objavi resolucije Informbiroja odstranjen s položaja generalnega sekretarja poljske KP, sedaj pa se je izkazalo, da so ga zaprli. Spychalskemu pa državno pravdnitvo očita izdajstvo.

V teku procesa proti skupini višjih oficirjev, ki je bil letos v avgustu, so obtoženci trdili, da je bil na Poljskem nameravan „titoistični državni udar“, pri katerem naj bi bila politično in vojaško vodstvo prevzela Gomuljka in Spychalski. Građivo, ki je bilo zbrano v teku tega procesa, služi sedaj državnemu pravdnitstvu za podlago obtožnici proti naštetim osebam, ki jim je bila odvzeta poslanska nedotakljivost.

... in izključitve v Bolgariji

Tudi iz Bolgarije poročajo, da je Sobrajanje prejšnji petek izključilo štiri poslance. Dolžijo jih, da so zanemarjali in prezirali program domovinske fronte. Poslanci, ki so bili izključeni, so: bivši minister za komunalno gospodarstvo Petar Kamenov, bivši poljedelski minister Titko Černokolov ter Štefan Svetozarov in Nikola Pavlov.

Pittsburg. — Ravnatelj za ameriško industrijsko mobilizacijo Charles Wilson je izjavil, da ZDA proizvajajo v 13 tednih toliko jekla, kakor Sovjetska zveza v enem letu.

Rabat. — V Casablanci je prišlo 1. novembra ob priliki volitev v trgovinsko, industrijsko in poljedelsko zbornico Maroka vsled izbire kandidatur, ki naj bi bili predvsem pogodu francoskim oblastem, do velikih spopadov med demonstranti in policijo. Pri tem je bilo 5 mrtvih in 30 ranjenih.

London. — Novi britanski minister za prehrano je 2. novembra sporočil, da bodo ponovno znižali tedenski obrok mesa v Veliki Britaniji. Ta obrok, ki so ga že 21. oktobra zmanjšali, je znašal 1 šiling in 7 penijev. Ukrep stopi v veljavo 11. t. m.

Izdajatelj, lastnik in založnik lista: Dr. Franc Petek, Velikovec. Uredništvo in uprava: Celovec, Casometergasse 10. Telefon 1624/4. Za vsebino odgovarja: Rado Janežič. Tiska: Kärntner Druck- und Verlagsgesellschaft m. b. H. Klagenfurt. — Dopisi naj se pošiljajo na naslov: Klagenfurt, 2, Postschiffach 18.

Schuman o političnem položaju

Francoski zunanji minister Schuman je v društvu francoskega diplomatskega tiska po-dal nekaj pojasnil o razpravljanju o raznih mednarodnih vprašanjih.

Glede sestanka atlantskega sveta v Rimu je verjetno, da ga ne bo mogoče sklicati konec novembra, ker ni vprašanje evropske vojske še rešeno. Verjetno bo ta konferenca okrog božiča, ko se bo prekinilo delo skupščine OZN.

Na strassburški skupščini (Evropski svet) bodo razpravljali o evropski politični oblasti. Francoska narodna skupščina pa bo morala proučiti par načrtov zakona, ki se nanašajo na skupnost o premogu in jeklu, na evropsko vojsko, na sprejem Grčije in Turčije v atlantski pakt, na odobritev japonske mirovne pogodbe in na spremembo nemškega okupacijskega statuta.

Nato je Schuman omenil tudi vprašanje Tunisa in Maroka. Dejal je, da so v teku razgo-

voru, ki bodo dali vladi potrebne informacije, da vidi, ali naj se začnejo prava pogajanja. Pripomnil je, da bo Francija stala na stališču nepristojnosti OZN glede maroškega vprašanja. Glede Nemčije je Schuman izjavil, da je mogoče, da bo Adenauer zaprosil za sestanek s tremi zapadnimi ministri.

Na koncu je dejal, da bo Nemčija, ko bo enkrat združena in svobodna, lahko sama določila svojo politično orientacijo. „Z druge strani pa moramo dati razumeti Sovjetski zvezi, da zanj združena in svobodna Nemčija ne pomeni nobene nevarnosti. Najresnejše vprašanje, ki se z druge strani tiče samo Sovjetske zveze, pa je vprašanje meje na Odrji in Nisi.“

London. — Ministrstvo za dobave javlja, da se ameriški in britanski predstavniki pogajajo v Južni Afriki s tamjšnjo vlado o izkoriščanju zlate rude za pridobiranje urana.

KOLEDAR

Sobota, 10. november: Andrej Avelin
Nedelja, 11. november: Davorin
Ponedeljek, 12. november: Martin
Torek, 13. november: Stanislav

SPOMINSKI DNEVI:

10. 11. 1483 — Rojen reformator dr. Martin Luther — 1759 Rojen v Marbachu pesnik Friedrich Schiller — 1938 Uml. turški reformator Kemal Atatürk.
11. 11. 1918 — Sklenjeno premirje v prvi svetovni vojni — dan miru — 1920 Podpisana rapalska pogodba — 1945 Prve volitve v ustavodajno skupščino FLR Jugoslavije.
12. 11. 1834 — Rojen skladatelj Aleksander Borodin — 1840 Rojen francoski kipar August Rodin.
13. 11. 1560 — Rojen v Ljubljani Tomaž Hren, ki je uničeval slovenske protestantske knjige — 1813 Rojen v Srečah v Rožu pisatelj Andrej Einspicer — 1941 Amerika je preklicala svojo nevtralnost.

BRNCA

Končno so pri nas le dogotovili izgradnjo prepotrebne vodovoda tako da je naša vas in sosedne vasi preskrbljena z zdravo pitno vodo, kar je v veliko blagodat in korist vsega prebivalstva. Težnja po napravi vodovoda sega že štirideset let nazaj. Že leta 1912 so se bavili s takim načrtom, toda izvedbo je preprečila prva svetovna vojna. Leta 1930 so načrt spet postavili na dnevni red in ga obravnavali, vendar tudi takrat ni prišlo do uresničitve in šele leta 1947 so izdelali nov načrt. Ko ga je odobrila deželna vlada, so se lotili dela. Napeljavo vodovoda so izvedli v treh stopnjah. Delo je pričel vodni gradbeni urad v Beljaku, v drugi stopnji je bila udeležena tvrdka Sommeregger v Šmohorju, končna dela pa je prevzela tvrdka Friedrich in sin. Premostili so 300 metrov dolgo močvirnato ozemlje in položili 2100 metrov glavnih vodov ter vključili 1300 hišnih dovodnih naprav. 79 kmetov je deležnih zdrave in dobre vode, kar pomeni veliko pomoč kmečkemu gospodarstvu.

Novo vodno napravo so ob zaključni slavnosti v navzočnosti interesentov, zastopnikov gradbenih tvrdk, občine in delavcev izročili svojemu namenu.

ŠMHEL PRI PLIBERKU

Na praznik Vseh svetih smo praznovali na našem pokopališču spomin rajnim. Kakor vsako leto je obiskalo in okrasilo grobove svojih dragih tudi letos prav mnogo ljudi. Vsa, kdor je le mogel od doma se je podal ta popoldne na pokopališče. Opazili smo tudi več naših rojakov iz Jugoslavije, med drugimi tudi bivšega dolgoletnega učitelja v Mariboru Jerneja Čebula s hčerko in vnukom in bivšo učiteljico v St. Jurju ob južni železnici Helko Šetino ter še nekatere druge. Veselilo bi nas in prav bi bilo, če bi se mogli vsi stari učitelji, ki so nas zapustili po plebiscitu, vsaj zdaj, ko so že mnogi vpokojeni, vrniti med nas, da bi svoja zadnja leta preživeli med nami in koristili svojemu ljudstvu.

„Veliki ogrebi (snežni zameti), mali hlebi!“

(Reportaža iz Slovenjega Plajberka)

S tem starim ljudskim rekom je hotel gospodar na Pošinj, kleni, v vsakem oziru, kakor visoke gore, ki ga obdajajo, neomajni Pošnikar v Slovenjem Plajberku, označiti letošnje, vsled izredno dolge, trde zime porojeno trdo gospodarsko leto. Redki posevki in za polovico slabši pridelki kot lani, Edino „hruške“ (krompir) so za silo obrodile. Zdrave so sicer, izredno zdrave kot jih zamore roditi le visoka hladna planinska zemlja in zdrave, čvrste, kot ljudje, ki jih pridelujejo, toda kdo to v dolini že upošteva? Ranjki, nepozabni naš Sašelji jih je sicer prodal nekoč kar za dva vagona za seme, kakor mi je pripovedoval, ko je ležal že na bolniški postelji, s katere ni več vstal.

Tik pred „Vsemi Sveti“ vstopim v Borovljah v avtobus, ki pelje naravnost v Slovenji Plajberk. Vsled bližajočih se praznikov je danes voz poln potnikov in vsako dekle, vsag drugi ženski potnik nosi seboj ogromne šope, cele butare belih, rumenih in vijoličastih aster in krizantem, ki so jih podarili znanci in prijatelji v Borovljah in ki so namenjeni za drage pokojnike. V Slovenjem Plajberku je namreč letos že vse zelenje in evetlice pomorila slana. Smeš in razigranost kaj kmalu zajame mladi, breskrbni „svet“ v avtobusu, kar se sicer ujema s prekrasnim, sončnim poznim jesenskim dnevom, kar pa vendarle ustvarja nekolično nesoglasje z razpoloženjem, ki bi ga moral roditi bližajoči se dan pokojnih.

Ob novi šoli se avtobus obrne in plajberški potniki izstopijo. Ni pa tu samo šola „nova“, ampak je nova tudi cesta, ki se razkošno vije celo v dolino stran hriba, v „Podental“. Posamezniki so sicer mnenja, da pomenja cesta z neke strani napredek, z druge strani pa je ljudstvu le v škodo, ker odjeda voznikom zaslužek s konji in ker bo tudi pripomogla k temu, da bo iz kmečkih gozdov še preje odvedena slednja, trdna „zlata“ rezerva naših gospodarstev.

„Kje je pot k Sašelju?“ vprašam. „Kar naprej po cesti in ko zagledate veliko, graščinski podobno hišo, se obrnete na desno“, mi odvrnejo. Poznam to hišo, katero je izgradil pokojni, nepozabni gospodar, ko se je vrnil leta 1945 iz izseljenštva v Nemčiji. Vendar značilno za današnji težki čas in za nedosnosten, neizplačljivost današnjega kmetovanja je, da se na hiši, katero so začeli graditi že pred petimi leti, v gradnji ni pomaknilo niti za korak naprej, odkar je pred tremi leti preminul gospodar, stari Sašelji. Vse prvo nadstropje je prazno, v surovem stanju, tako, kot je bilo pred tremi leti in mladi gospodar je bil vsled nastalih slabih razmer v naših gorah primoran, da se odreče celo električnemu toku, s katerim je svetil že leto dni in da se vrne zopet k petrolejki. Ker tudi ne more plačati delavcev, je moral iti brat v drvarje. En sosed je vsled nastalih neznanstvih razmer pustil s še nekaterimi tovariši svoje lepo posestvo in je šel za rudarja v Nemški Plajberk. (Svinčeni rudokop, ki je obratoval v Slovenjem Plajberku, je namreč po končani vojni nehal posloovati.) Drugi sosed, kmet, pa je obupal nad današnjim slabim položajem in je s 45. leti izročil posestvo sinu, sam pa je šel dela i na — cesto...

Nepopisno slikovita je pestro barvna igra gozdov, ko se vzpenjam od plajberške cerkve proti Pošinj. Krvavordeče rdijo posamezne skupine bukev, vmes porumeneli sloki, visoki mecesni, tu in tam pa še povsem sveže zeleni mogočni gmi leske in jesevi. Naravnost črne so videti v

rdječurumeni in zeleni prelesti listnatega drevja košate smreke.

Ko dospem v družbi Pošnikarja v globoko strugo z deročim potokom, povprašam, kako se vodotok imenuje. „Voda iz Podentala... vodnega dola“, kombinira spremljevalec. In edina sva si obadva v možnosti, da se je dolina, katero danes splošno imenujejo, domačini in tujci, Podental, imenovala prvotno vodni dol. Polna voda in močvirij je namreč dolinica, kateri so dali ime Podental. In ob najzapadnejšem koncu dela se nahaja celo malo, a sila globoko jezerce, iz katerega voda naravnost s silo bruha. V starih ljudeh pa je še živo prerokovanje, da bo iz močvirnate doline od Podnarja (Vodnarja) do bližnjega Serajnika nastalo nekoč veliko jezero...

Ustaviva se s tovaršem pri lični, beli kmečki hiši, pri Bukovniku. Z vsa vneto pripravljajo ženske kar pri dveh mizah „kržije“, male krušne hlebčke, katere delijo za praznike po stari navadi, revežen. Neka mutasta sirota je že dvakrat zahatevala kržke, je pripovedovala gospodinja. Z gospodarjem pa se pomenimo o današnjih slabih gospodarskih časih, o gospodarjenju, katerega so razmere, stalen boj z „gosposko“, spravile ob pamet, tako da je šel na sodnijo v Borovljah enkrat v derezah, drugi pa, na eni nogi čevlji, na drugi pa cokljo. In končno v nadaljnjem razgovoru prvič v življenju, po naključju kot v kakem romanu, izvem, da sem z gospodarjem v sorodu in da je bila v gospodarjevi hiši doma moja stara mati.

Po nadaljnji previdni hoji prek strmega brega dospem s tovaršem končno na Pošnikarjevo domačijo. Hiša te in gospodarska poslopja stoje na ogromni skalnati gmoti na razvodju dveh dolin, doline Ljubelice in doline Plajberka z Vodnim dolom. Proti jugu očarajoč pogled na strahotno razklane gore in bele skalnate stene levo in desno od ljubeljskega prelaza, na dnu pod teboj vjuga, dolg, teman, in meglen kotelji, Brodi, proti severu sončni bregovi in zaplati Slovenjega Plajberka. Okrog in okrog Pošnikarja še dokaj ravne njive in njivice, vendar tako strme, sicer zelo rodovitne senožeiti, da bi se upal komaj pokončno stati na njih, kaj še, da bi tu opravljal kako delo. Vendar izredno razborite zdrave in brhke Pošnikarjeve hčerkke pokosijo in obdelajo vse te strmine same in so pri tem tako polne sveže razigranosti. Kakršno zamore ustvariti le trdo življenje in borba v sicer prelepi planinski naravi Slovenjega Plajberka. Nisem se zato začudil, ko me presenetil ob odhodu od Pošnikarja od drvarnice sem korajžen tercet blaglasnih in srebrnočistih dekljskih glasov...

Vernik.

ŠMARJETA V ROŽU

Jožef Jagove, 45-letni invalid iz Šmolih, se je s svojim motornim kelesom vozil na cesti pri Šmarjeti v Rožu. V višini Frajbaha je Jagovca zadel hloď, ki je v tistem trenutku pridrl na cesto. Sunek je podrli Jagovca na tla. Njegova žena, ki se je vozila z njim, je utrpela zlom lobanje in še druge poškodbe ter je poškodbam podlegla še isti večer, čim so jo prepeljali v deželno bolnišnico v Celovec. Jagove je zadobil le lažje poškodbe.

ROŽEK

Posestnik Matija Huber v Rožeku je našel v sredo zjutraj svojega konjarja Dominika Leimiša mrtvega v postelji. — Pri preiskavi so dognali, da je Leimiš utrujen zaspal, medtem, ko si je preden je legel v posteljo še prižgal cigareto. Slekal je samo suknič, ki ga je položil na stolček in zaspal. Verjetno mu je v spanju odpadla cigareta na suknič, ki je ujel ogenj in zoglenel. Zoglenel je tudi stolček. Speči Leimiš je vsrkaval vase plin dima in je na posledicah tega umrl.

OBJAVA

Opozarjamo vse partizanske invalide, vdove in sirote po padlih partizanih, vse bivše politične pripornike, KZ-larje in zaostale po umorjenih in umrlih žrtvah fašizma, ter vse slovenske izseljence, da je zadnji termin za vlaganje prošanj za izstavitev uradnega potrdila (Amtsbescheinigung) oziroma izkaznice za žrtve (Opferausweis) po § 4 zakona o oskrbi žrtev fašizma dne 31. decembra 1951.

Vse zgoraj omenjene osebe, ki še niso v posesti teh uradnih dokumentov, naj ne zamudijo tega zadnjega roka in se naj v svrhu prijave čimprej zglasijo v Kmečko-gospodarski združi v Železni Kapli ali pa na sedežu naših organizacij v Celovcu, Salmstrasse 6, kjer bodo dobile podrobnejša navodila in za vlogo potrebne tiskovine.

Zveza bivših partizanov Slovenske Koroške.

Zveza slovenskih izseljencev.

Slovenska sekcija bivših polit. internirancev in KZ-larjev.

MIKLAVČEVO

Dne 6. novembra se je pri nas pripetila prometna nezgoda. Tovarniški delavec Martin Čarf je zavil brez znamenja s svojim kolesom mimo delavske menze ravno v momentu, ko je za njim privozil na motornem kolesu lesni prepupčevalec Matija Troper iz Sel-Sajde. Ko je hotel Troper prehiteti kolesarja, je zadel v njega in oba sta strmoglavila na tla. Troper si je zlomil levo roko in zadobil poškodbe na kolenu, dočim je ostal Čarf nepoškodovan. Tudi motorno kolo je bilo močno poškodovano.

Dr. Janko Arnejc — 50 let duhovnik

Pred kratkim je obhajal mnogim koroškim Slovincem dobro znani dr. Janko Arnejc, danes stolni kanonik v Ljubljani, svoj zlatomašniški jubilej. Jubilan, rojen na Ledenicah pod Jepo, je daroval leta 1901 novo mašo v Rimu. Med prvo svetovno vojno je moral mnogo prestatati od nacionalnih šovinistov. Za časa plebiscita je stal odločno na strani slovenske stvari. Po plebiscitu je moral zapustiti Koroško in je služboval na več župnijah v Jugoslaviji in je končno postal stolni kanonik v Ljubljani.

12

Grede mimo Tresoglavovega doma pa se je starček zmislil še Almire in njeno mater. Tudi njiju je hotel vzeti s seboj. Pozabil je v tej nesreči ono notranje sovraštvo, ki ga je obhajalo do te brezbožne, nekrščanske rodbine.

„Kdo bo le rešil Almiro in njeno mater?“ vpraša Serajnik Zaliko, prišedši do sosedove hiše. „Tresoglava ni doma. Kaj le bodeta zdaj počeli zapuščeni ženski!“

„Pokličite, oče, ubogo deklico!“ odvrne Zalika v krščanski ljubezni. „Ta gotovo nič ne ve o preteči nevarnosti.“

Serajnik pokliče Almiro in jo povabi, naj se njim pridruži ter reši v tabor pod Rožčico.

Almira in njena mati pristopita nato k svojemu sosedu in korakata z Zaliko vred v varno skrivališče: Zala žalostna in pobita, Almira pa veselega in zadovoljnega srca.

Enajsto poglavje

Zalostno je drugo jutro vzhajalo sonce. Megla se je bila ob reki Dravi vlegla na Rožno dolino. Zavila je tudi Gradišče in Podgrad v sivi plašč. Jutro je bilo vlažno in

temno. Marsikdo je še mogel tedaj ob prvem svitu rešiti ljudi je spuščal v tabor.

„Hvala Bogu, da je jutro megleno,“ izpregovori Mirko, ko se jame daniti. „Sedaj se bo mogel še marsikdo rešiti. Glej, Štefan, tamle jih prihaja cela kopa, moških in žensk. Ti ljudje so iz Sveč. Imajo pač daleč sem do Gradišča, zatorej prihajajo tako pozno.“

Izgovorivši, da prihajajočim znamenje, naj se podvzajo. Zakaj takoj, ko dojde poročilo, da se bliža sovražnik, misli zapreti vrata in potem ne more nihče več v tabor.

„Almire in Tresoglava pa ne bo,“ začepeta skrivnostno Štefan prijatelju na uho.

Mirko pomaja z ramama in huda slutnja mu prešine srce. Šele ko sosed Strelec naznani, da je šla Almira z očetom Serajnikom in nevesto Zaliko pod Rožco, se pomirita Mirko in Štefan.

„Ali je Tresoglav tudi v taboru na Rožčici?“ vpraša nagloma Mirko svojega soseda.

„Jaz ga nisem videl, a zanj me tudi malo skrbi,“ odvrne odločno Strelec. „Tedaj, ko sem očetu Serajniku oddal ključ od skrivnih vrat, ki vodijo v Svetnah v podzemeljski hodnik na Gradišče, sta bili samo Zala in Almira pri njem. Nato sem odšel na svoj dom in tu sem iskal oni ključ, ki zapira in odpira železna vrata na Gradišču. A našel ga nisem in tudi Serajnik ga nima.“

V soboto večer je še bil v ključavnici. Ali nisi bil ti, Mirko, tisto noč na gradu in nisi li ti potegnil onega ključca iz vrat? Čul sem o polnoči govoriti v kleti in nekdo je imenoval celo tvoje ime.“

„Tega ključa nimam in tudi na gradu nisem bil v soboto večer,“ odgovori Mirko začuden. „Ali to nič ne de, ako manjka ključ. Saj imamo kovačev v taboru. Daj ga napraviti!“

Mirko je noter do jutra s svojimi tovariši čul v hodu na Gradišče. Hotel je sam videti, kdo vse pride pod njegovo varstvo in povelje v tabor. Vestno je pogledal vsakemu v obraz, kdor se je približal vratom. Le zanesljive osebe in svoje domačine na Gradišče ali pa v tabor pri cerkvi sv. Jakoba. Kresovi so že bili ugasnili in skrivnostna tihoča je vladala po dolini.

V tem trenutku pribеži četa, ki je bila na straži ob cesti, proti Gradišču in zdirda v tabor. Vrata se nato zapro in zavarujejo. Močne straže se razpostavijo in vse se pripravi na krvav boj z ljutim sovražnikom.

Pol ure pozneje so turške čete že naskakovale trdno zidovje od vseh strani. A ves njihov trud je bil zastoj. Rožanje so bili hrabri in vztrajni. Vsa napad so kruto odbijali. Mnogo Turkov se je smrtno zadetih zgrudilo na tla.

Tudi ponoči ni bilo miru. Sovražnik je izkušal na vsa moč polastiti se v kratkem Gradišča. Pobiti je hotel posadko ter si prisvojiti ves plen v taboru. Po lestvicah so skušali priti preko zidovja na grad. Toda na vseh krajih je bilo toliko oboroženih kmetov razpostavljenih, da so krepko odbili vsak poskus in napad.

Zdaj so kakor skale veliko kamenje valili na približujočega se sovražnika. Tam so zatočili dolgo in debelo tramovje na Turka, da je zlomilo mnogim roke in posr-

Prebivalstvo na svetu

Statistični urad Združenih narodov objavlja vsako leto svoje cenitve števila prebivalstva na svetu. Te cenitve imajo za osnovo sredino leta. Po tej cenitvi je število znašalo 2.400.000.000, pred letom dni t. j. sredi leta 1949 pa je bilo prebivalstvo ocenjeno na 2.367.737.000. Kljub temu, da je številka za 1950 bolj zaokrožena kot številka za prejšnje leto, pa je veliko bolj zanesljiva kot za leto 1949 in za prejšnja leta, ker je bilo v letih 1950 in 1951 mnogo štetij v raznih državah, ki so dala natančno število prebivalstva.

Zanesljivi podatki o številu prebivalstva prihajajo samo iz evropskih držav, nadalje so točni podatki iz Avstralije in Oceanije. Samo Indija ima po zadnjem štetju skoro 357 milijonov ljudi, Pakistan pa skoro 76 milijonov, skupaj torej nekdanja Indija 433 milijonov ljudi, pred dvajsetimi leti pa jih je bilo 349 milijonov. To pomeni, da je v dvajsetih letih število prebivalstva v teh državah oziroma dominionih naraslo za 108 milijonov ljudi, dvakrat več kot šteje Anglija sploh prebivalcev.

Je še mnogo področij na svetu, od koder ni zanesljivih podatkov o številu prebivalstva, ker na teh področjih ali sploh ni bilo štetja ali so bila izvedena pred mnogimi leti ali pa niso bila izvedena dobro, tako da njihovih podatkov ne moremo šteti za zanesljive. To so Kitajska, Indokina, večji del arabskega polotoka, Etiopia, Afganistan, francoska, zahodna Afrika in angloegiptski Sudan. Zato so tudi podatki, ki se nanašajo na Azijo in Afriko, nezanesljivi, na kar opozarja tudi statistični urad Združenih narodov v svojih publikacijah.

Naslednja tabela nam kaže število prebivalstva po kontinentih za sredo leta 1950:

Afrika	198.000.000
Amerika	327.700.000
od tega:	
Severna	216.300.000
Južna	111.400.000
Azija (brez Sovj. zveze)	1.272.000.000
Evropa (brez Sovj. zveze)	396.000.000
Oceanija	12.900.000
Sovjetska zveza	193.000.000
Skupaj	2.400.000.000

Tržno poročilo

Na celovškem trgu so v četrtek, 8. novembra 1951 prodajali:

Krompir kg šil. 1.—, belo strniščno repo kg šil. 0.70 do šil. 1.—, korenje kg šil. 2.— do šil. 2.50, rdečo peso kg šil. 1.50, redkev kg šil. 1.50 do šil. 2.50, kolerabo kg šil. 2.—, celer kg šil. 2.50 do šil. 3.—, hren kg šil. 10.—, čebulo kg šil. 2.— do šil. 2.50, česen kg šil. 8.— do šil. 10.—, zelje belo v glavah kg šil. 1.50 do šil. 2.—, zelje rdeče v glavah kg šil. 2.50, karfiuolo kg šil. 4.— do šil. 7.—, ohrovt kg šil. 2.50, solato kg šil. 4.—, špinac kg šil. 5.—, pore kg šil. 2.— do šil. 3.—, jabolka kg šil. 2.— do šil. 5.—, hruške kg šil. 3.— do šil. 6.—, kisllo zelje kg šil. 2.80, kisllo repo kg šil. 1.60, fižol, bel kg šil. 5.— proso kg šil. 2.50, pšeno kg šil. 6.—, ajdovo moko kg šil. 5.—, kokošjo krmo (zrnje) kg šil. 2.80, skuto kg šil. 8.—, jajca kom šil. 1.80, gozdni med kg šil. 32.—, ajdovi med kg šil. 24.— odrasle kure za zakol kom. šil. 35.—.

galo noge. Tu so zopet vlivali vrolo smolo in krop na krvoločnike, ko so jeli podkopavati zidovje.

Tri dni in tri noči so se neprenehoma branili Rožanec. Turki niso imeli nikakega uspeha niti na Gradišču, niti pri cerkvi sv. Jakoba. Izgubili so že bili mnogo ljudi. Obupavali so celo, da bi se mogli v kratkem polastiti kristjanskih taborov.

Pobito in žalostno je hodil poveljnik turške čete zvečer pa taboru. Hudoval se je nad Tresoglavom, da ga je zvodil v Rožno dolino. Zatorej ga ukaže privedi k sebi ter mu reče:

„Ti si mi obljubil velik plen in bogato žetev za mojega carja, zame in moje vojake v tej dolini. Ali o tem ni sluha ne duha. Ljudstvo se je zavarovalo v močne tabore in poskrilo vse, kar je za plen. Da, še celo živine in druge hrane ni dobiti tu za moje ljudi. Ako ne poskrbiš, da nam pridejo kristjanski tabori z blagom in ljudmi vred v kratkem v pest, si ob glavo!“

„Vse pride v vaše roke. Le nekoliko časa še potrpite, mogočni gospodar in poveljnik!“ odgovori prestrašen Tresoglav. „Še to noč bomo imeli vsega dovolj. Jaz vem za tajno skrivališče v gorah. Dajte mi majhen oddelek svojih vojakov! Še nočaj hočem iti z njimi tja in se polastiti kristjanov in blaga, kar se ga shranjuje ondi. Dohod je sicer težek, a tabor ni zavarovan. Stražijo ga le bolehn, sivolasi starci in matere z nedorastlimi otroki. Moj načrt se da o polnoči lahko izvesti. Uspeh je gotov...“

Viharnemu dnevu je sledila temna noč. Črni oblaki so zakrivali nebo. Niti zvezde ni bilo videti na njem. Velika tema se je vlegla na kristjanski in turški tabor ter

Pripominjamo, da so za Sovjetsko zvezo navedeni uradni podatki iz leta 1946, ki so zadnji razpoložljivi podatki, da pa je do 1950 število prebivalstva Sovjetske zveze že 200 milijonov.

Po podatkih, ki so bili nedavno objavljeni, je znašalo število prebivalstva sredi leta 1950 oziroma ob terminu, ki je naveden v pripombi:

Kitajska (cenitev) 463 milijonov 500.000; Indija (štetje 1. 3. 1951) 356.892.000; Sovjetska zveza (cenitev 1946) 193 milijonov; Zedinjene države Amerike (br. Alasko) 151.689.000;

Japonska 83.200.000; Pakistan (štetje 28. 2. 1951) 75.687.000; Indonezija (cen. 1948) 72.000.000; Brazilija 52.124.000; Velika Britanija 50.618.000; Zahodna Nemčija 47.607.000; Italija 46.272.000 in Francija 41.900.000.

V Evropi izkazujejo znatnejše število prebivalstva še naslednje države:

Španija 28.287.000; Poljska 244.977.000; Jugoslavija 16 milijonov 250.000; Romunija 16 milijonov 094.000; Češkoslovaška 12 milijonov 596.000 (28. 2. 1950); Nizozemska 10.114.000 itd. Vse druge države in ozemlja izkazujejo manjše število prebivalstva.

Panamski prekop

Panamski prekop je za Sueškim svetovno prometno najvažnejši, ker neposredno povezuje med seboj atlantsko obalo Združenih držav Amerike s Tihim oceanom. Prekop je dolg 81.3 km in 14 metrov globok. Skozi ta prekop prevozijo letno okrog 25 do 30 milijonov ton blaga.

Prekop je zgrajen na principu posebnih zavrnitiških naprav, s pomočjo katerih se gladina v srednjem medzavrnitišnem prostoru, ko ladja, (kakor prikazuje priložna slika) pripluje v ta del prekopa, na umeten način izravna z gladino morja na drugi strani prekopa.

Panamski prekop je leta 1881 začela graditi Mednarodna družba s pretežno francoskim kapitalom, ki pa je zaradi slabe uprave in težav, ki so nastale, leta 1889 ustavila delo. V

letih 1900 do 1914 so prekop z velikanskimi stroški in ob velikih človeških žrtvah do kraja dogradile Združene države Amerike. Celotni gradbeni stroški so znašali takrat 373.6 milijonov dolarjev.

Medtem ko Sueški prekop povezuje med seboj kar tri kontinente, je Panamski prekop prvenstveno ameriški, zato za Evropo nima neposredno tolikega pomena. Toliko večji pa je njegov trgovski in vojaški pomen za ZDA, zlasti še, ker pripada ZDA poleg prekopa tudi tako imenovana Panamska cone, ki se razteza v širini po 8 km na obe strani prekopa. Vožnja skozi prekop traja približno 7 do 9 ur. Srednji del prekopa leži 26 m nad gladino oceana.

RADIO-PROGRAM

RADIO CELOVEC

Nedelja, 11. november:

7.15 Duhovni nagovor — „Martinova nedelja“ — 8.10 Kmečka oddaja — 8.20 Iz kmečke kronike — 11.25 Koncert na prostem — 13.00 Pozdrav za mesto in deželo — 16.00 Zabavna glasba — 20.15 Športna poročila.

Ponedeljek, 12. november:

6.10 Jutranja glasba — 8.15 Kaj kuham danes? — 8.30 Pozdrav zate — 10.15 Šolska oddaja — 11.30 Pozdrav za mesto in deželo — 13.00 Opoldanski koncert — 14.10 Kar si želite — 14.30 Poročila — „Biseri svetovne literature“ — 15.00 Šolska oddaja — 16.00 Pevska ura — 16.45 Pravljična za otroke — 17.10 Popoldanski koncert — 19.15 Glas za mladino.

Torek, 13. november:

5.50 Pet minut za kmetijstvo — 6.10 Jutranja glasba — 8.15 Kaj kuham danes, — 8.30 Pozdrav zate — 10.15 Šolska oddaja — 10.45 Veder dopoldne — 11.45 Za podeželsko ljudstvo — 14.10 Kar

RADIO SCHMIDT

„hiša malega človeka“

Radio-aparati za vsakogar (obroki po dogovoru) - elektro material, žarnice za domačo uporabo in prodajo - Moderna reparatura delavnica - Studio za snemanje na plošč.

Celovec, Bahnhofstrasse 22, Tel. 29-48

V NAJEM

dam srednje veliko kmečko posestvo v bližini Celovca z vsem živim in mrtvim inventarjem. Jesenska setev je oskrbljena. Interesenti naj se oglasijo osebno ali pismeno pri upravi „Slovenskega vestnika“.

IŠČEM

in sprejemem takoj služkinjo za gospodinjstva dela na dobro urejenem srednjem kmečkem posestvu. Delovni in plačilni pogoji po medsebojnem dogovoru. Prijave sprejema uprava lista.

KINO-PREDSTAVE

CELOVEC

Carinthia

Dne 11. novembra ob 14. uri pravljica predstava: „Knox und die lustigen Vagabunden“
Od 13. do 15. novembra: „Kampf um den Sonora-Pass“

Peterhof

Dne 11. novembra ob 10. in 14. uri pravljice predstave: „Frau Holle“
Od 13. do 15. novembra: „Wildwestkavalier“

KRIVA VRBA

Dne 10. in 11. novembra: „In den Klauen der Borgia“
Dne 14. in 15. novembra: „Im Zeichen des Kreuzes“

VRBA

Dne 11. in 12. novembra: „Der Bandit der Koenigin“
Dne 14. novembra (samo 1 dan!): „So beginnt ein Leben“

BOROVLEJE

Od 10. do 12. novembra: „Dodge City“

Za odpravo žalostne povojne dedščine

Nič manj kot okoli 4.000 avstrijskih žensk, mladih, deloma zelo mladih in v srednjih letih eksistira kot nekakšne „vojaške neveste“ vojakov zasedbenih sil. Živijo kot neoficijelno vojaško blago zasedbenih čet in povzročajo zasedbenim kakor avstrijskim službenim mestom znatne preglavice ter se mora z marsikaterimi zavedicami ukvarjati tudi kriminalistika. Pomagati tem „padlim dekletom“ in jih rešiti ter jih dovesti nazaj v družabno skupnost, se je posvetil predsednik psihične klinike na Dunaju profesor dr. Hans Hofi. Uspehi, ki jih je do sedaj dosegel, so zelo razveseljivi, čeprav je dejstvo, da je nemogoče v vsakem primeru uspeti, ker vzroki padca teh bitij, v starosti od 14 do 20 let, so različni. Vsekakor pa je akcija profesorja dr. Hofija doprinos k odpravi te sramotne povojne dedščine.

Uvoz krompirja in mesa

V torek se je gospodarski direktorij na Dunaju bavil s preskrbo in razvojem cen jedilnega krompirja. Sklep je bil, da bodo za premostitev preskrbovalnih težkoč uvozili takoj 5000 t jedilnega krompirja in nadaljnjih 5000 ton v treh tednih. Uvoženi krompir bo namenjen samo za preskrbo Dunaja in bo potrošniška cena 1 šilingja za kilogram. Nadalje je direktorij obravnaval vprašanje uvoza mesa. Uvozili bodo 4177 ton svinjskega mesa. Prvi uvoz bo došel v desetih dneh. Polovico navedene množine bodo uvozili še pred koncem leta, ostanek pa januarja 1952.

Med diplomati

Diplomat A: Poglej Churchilla. Čim je zmagal pri volitvah, takoj si je nadel čelado. Menda ne misli dvigniti spet kak bojni krik.
Diplomat B: Kaj še! Oglej si njegovo pokrivalo natančneje. To je navadna gasilna čelada. Hiteti mora, da pogasi požare, ki so se pojavili na vseh koncih imperija.

je pozno v noči končala boj s sovražnikom. Tišina je zavladovala daleč na okrog. Proti polnoči je začel blagodejni, toliko potreben dež padati in nato je deževalo vso noč in ves naslednji dan. Božja previdnost sama je poslala dežja ubogim kristjanom na Gradišče, ki so že malo ne umirali od žeje v vročih dnevih.

V temi in plohi je zapustila četa, ki je štela blizu petdeset turških vojakov, svoje šatorišče v polnoči. Mirno in tiho se je pomikala proti Rožčici. — —

V taboru pod Rožčico je vodil in urejeval vse oči Serajnik. Bil je glavni steber ondotnim kristjanom. Vsako noč je določeval straže, ki so imele paziti, da se nihče po ozkem in strmeh potu ne prikrade do skrivališča. Stražila sta vselej po dva, in sicer kak izkušen starič in z njim še kaka mlada žena ali deklica. Z očetom Serajnikom je bila navadno njegova snaha Zala na straži, ali včasih tudi — Almira.

Največjo pogumnost in odločnost med vsemi je kazala nesrečna Zalika. Bila je očetu Serajniku in vsem velika pomočnica. Sprva ni spavala v skalnati votlini, temveč pred vhodom pri straži. Po cele noči ni sirota zatisnila očesa. Objokovala je vedno svojo žalostno usodo. Molila je k Bogu, naj pomaga revnim kristjanom iz te velike stiske in nadloge; zlasti ga je prosila, da obvaruje njenega ženina Mirka nesrečne pogube.

Z resnimi očmi se je Zalika ozirala tja na Gradišče, kjer se je bojeval njen mož. Nobenega poročila še ni imela o njem. Ali še živi, ali je že mrtev? Kdo ji more odgovoriti na to vprašanje! Morda so ga že ujeli Turki, ga ne-

usmiljeno mučili in naposled nečloveški usmrtili?!... V takih žalostnih mislih je začela nesrečna žena tiho in goreče moliti za njegovo dušo.

Dež ki je jel proti polnoči padati, je vzdramil Zaliko iz njene iskrene molitve. Zdaj se je obrnila proti očetu Serajniku in mu rekla:

„Deževati je jelo. Idite pod streho v pečino, oče, in zaspite! Ne bojte se ničesar! Sama bom vestno stražila.“

„Same te ne pustim na straži,“ odvrne odločno Serajnik. „Človek lahko zadremle ali tudi od slabosti omedli. Tedaj pa ima sovražnik prost in varen pot. Prosi hočem Almira, naj se ti pridruži namesto mene na straži. Jaz sem upehan in truden. Mislim pa, da ne bo v tako strašni temi in deževni noči sovražnika blizu. Saj se nič ne vidi; celo z roko sežem dalje, nego vidim z očmi pred seboj.“

Almira je z veseljem ustregla Serajnikovi prošnji. Težko je namreč že čakala priložnosti, da bi bila sama z Zaliko.

„Nocoj, v temi noči se mi izpolni moja vroča želja.“ misli nato deklica sama pri sebi. „Nocoj moram izvršiti svoj načrt, ali nikdar!“

Almira prisede k svoji tovarišici na straži. Deklica molči, ali v njenih prsih razgraja strastno maščevanje, srd in sovraštvo.

Najprej je izpregovorila Zala, rekoč:

„Kje so le tvoj oče, Almira? Ali nimaš nič poročila o njih?“

(Dalje)